

A minőség-ellenőrzés tapasztalatai a pénz- és tőkepiac könyvvizsgálóinál

2011. december 9.

Biróné Zeller Judit

A Minőségellenőrzési Bizottság tagja

A minőségellenőrzések személyi feltételei

2009. évben	2010. évben	2011. évben
69 ellenőr + 5 csoportvezető	57 ellenőr+ 6 csoportvezető	54 ellenőr + 6 csoportvezető
Tény munkaóra: 4.900	Tervezett munkaóra: 5.480 (tény:5.653 óra)	Tervezett munkaóra: 6.700
396 kiválasztott könyvvizsgáló	498 kiválasztott könyvvizsgáló, melyből 1 ellenőrzés a KKB kérésére	614 kiválasztott könyvvizsgáló

2011. évben együttműködés a KKB-val (független inspektor)

Speciális minősítésű minőségellenőrök.

A szempontok

- 3 éves és 6 éves gyakoriság.
- Cégszintű minőségellenőrzés 3 ill. 6 évente.
- PMTV betartásának ellenőrzése általában az egyedi könyvvizsgálatok minőségellenőrzésével azonos gyakorisággal (kivétel, ha több aláíró könyvvizsgáló dolgozik a cégen belül).
- Sorrendiség: Közérdeklődésűnek minősített társaságok, speciális cégek és minősített vélemények elsőbbsége.

A minőségellenőrzések hatóköre

Egyedi megbízások	Minőségellenőrzési rendszer	Pénzmosásról ... szóló jogszabály betartása (PMTV)
<p>2 db megbízás kiválasztása az utolsó 2 évből a szabályzat szempontjai szerint, kivéve ha adatszolgáltatásában 2 év alatt kevesebb, mint 20 könyvvizsgálatot jelzett.</p> <p>Ha ugyanazon cégnél a konszolidált beszámolót is auditálta a könyvvizsgáló, akkor a 2 megbízás azonos évből az egyedi és konszolidált éves beszámoló auditjának ellenőrzése.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Egyéni, asszisztens nélkül dolgozó könyvvizsgálók.2. Asszisztenssel dolgozó egyéni könyvvizsgálók3. 2-5 aláíró könyvvizsgálót foglalkoztató cégek4. 6 főnél több aláíró könyvvizsgálót foglalkoztató cégek	<p>1 kérdőív alapján, melynek kérdőíve 8 kérdés helyett 6 kérdésre csökkent</p>

A független inspektor 5 cég cégszintű és a kiválasztott könyvvizsgálóik egyedi minőségellenőrzését szakértők bevonásával kezdte el.

Átláthatósági jelentések vizsgálata a Kamara szervezetének feladata.

A minőségellenőrzések eredménye 2009 és 2010. évben

	Egyedi megbízások		MER		PMTV.	
	<i>db</i>	<i>%</i>	<i>db</i>	<i>%</i>	<i>db</i>	<i>%</i>
<u>2009. évben</u>						
Megfelelt	280	70,7	340	91,9	268	70,7
Megfelelt, megj.	89	22,5	21	5,7	n.a.	n.a.
Nem felelt meg	27	6,8	9	2,4	111	29,3
TOTAL	396	100,0	370	100,0	379	100,0
<u>2010. évben</u>						
Megfelelt	371	77,7	345	88,0	283	72,2
Megfelelt, megj.	74	15,5	35	8,9	n.a	n.a
Nem felelt meg	32	6,8	12	3,1	109	27,8
TOTAL	477	100,0	392	100,0	392	100,0

Speciális társaságot könyvvizsgálók adatszolgáltatása 2009. és 2010. évben

Társaság	2009.	2010.
Közérdeklődésnek kitett	29	47
Hitelintézet	51	42
Pénztár	3	28
Biztosító	0	5
Befektetési alap	57	57
Befektetési alapkezelő	8	10
Összesen	148	189

2011. évben 79 könyvvizsgáló jelezte adatszolgáltatásában pénzügyi és tőkepiaci társaság könyvvizsgálatát.

38 társaságot jelentettek közérdeklődésnek kitettnek.

2011. november 30-ig 15 könyvvizsgáló ellenőrzése zajlott le, mindegyik MEGFELELT eredménnyel zárult.

A minőségellenőrzések eredménye 2010. évben közérdeklődésnek kitett cégek esetében

	Egyedi megbízások Közérdeklődésnek kitett társaságok		MER	
	<i>db</i>	<i>%</i>	<i>db</i>	<i>%</i>
Megfelelt	41	87,2	19	95,0
Megfelelt megjegyzéssel	5	10,7	1	5,0
Nem felelt meg	1	2,1	0	0
Összesen	47	100,0	20	100,0
<i>Megfelelt szint: 90%-100%</i>				

A minőségellenőrzés szankciói 2010. évben

Határozatokban megfogalmazott szankciók	Egyedi megbízások		MER	
	<i>db</i>	<i>%</i>	<i>db</i>	<i>%</i>
Kötelezés továbbképzésen való részvételre	68	42,8	0	0
Figyelmeztetés az előírásoknak nem megfelelő gyakorlat megszüntetésére	58	36,4	35	68,6
Kijelölés utóellenőrzésre	25	15,8	12	23,6
Fegyelmi eljárás kezdeményezése	8	5,0	4	7,8
Összesen	159	100,0	51	100,0

MER ellenőrzések tipikus hibái

- **A honlapon található szabályzat saját cégre történő aktualizálása elmarad.**
- **Ha a szabályzat tartalma aktualizált, az egyedi megbízások vizsgálat során kiderül, hogy a gyakorlat azt nem követi.**
- **Jelenleg e vizsgálat keretében csak a szabályozás meglétét, az egyedi vizsgálat során pedig a Standardoknak történő megfelelést vizsgáljuk. A szabályzat alkalmazásának ellenőrzése hiányos.**

A PMTV ellenőrzések során megállapított hiányosságok

Az ellenőrzöttek jellemzően a kamara által közzétett mintaszabályzatot alkalmazzák.

- Elmaradt a felelős személy kijelölése és bejelentése
- Nem minden esetben történt meg az ügyfelek azonosítása és/vagy ez nem dokumentált
- Nem dokumentált a csalás, és a jogszabályi előírásoknak történő megfelelés ellenőrzése. (240 és 250 Standard) – 2011.évben ezt már az egyedi megbízások ellenőrzése keretében vizsgáljuk

A hiányosságok köre nem változott az előző évhez képest!

Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál

Az előző évekhez képest javulás tapasztalható, de továbbra is a tervezés a leggyengébben dokumentált szakasz!!!

A dokumentáció tartalma sokszor ellentmondásos.

A könyvvizsgálati eljárásokat és a kockázatbecslési folyamatot nem harmonizálják. Nem ismerik a könyvvizsgálók a lényeges hibás állítás kockázatának mértéke és a könyvvizsgálati eljárások jellege, terjedelme, ütemezése közötti összefüggést.

Az ellenőrzési kockázat magas marad.

Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)

Elmaradnak:

- **első könyvvizsgálat esetén a nyitó egyenlegek vizsgálata,**
- **a csalás és hamisítás kockázatának felmérése,**
- **az IT rendszerek megismerése,**
- **az üzleti folyamatok vizsgálata,**
- **kapcsolt felekkel történő kapcsolatok vizsgálata**

▪

Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)

- **A csalás kockázatának mérlegeléséről szóló dokumentáció nem elég részletes és ha van, több esetben is csak a tervezés szakaszában készül el.**
- **Nem dokumentált a munkaindító megbeszélés megtörténte (asszisztenssel dolgozóknál).**

Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)

- Bizonyítékszerzés szakasza:
 - a) A csalásra utaló jelek vizsgálata elmarad.
 - b) A 3. felek visszaigazolásainak beszerzése nem történik meg és elmaradásának oka sincs indokolva.
 - c) A mérlegen kívüli tételeket nem vizsgálják.
 - d) A munkalapok hiányosak (pl. nem tartalmazznak konklúziókat).
 - e) A beszerzett jogi nyilatkozat értékelése elmarad.

Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)

- A teszteléshez meghatározott minta nagysága nem valamilyen elv alapján történik csak a szűrőpróbaszerűség van hangsúlyozva (nem tűnik elegendőnek).**
- A teljességi nyilatkozat nem tartalmaz specifikus elemeket.**
- Vezetői levél nem készül, pedig indokolt lenne.**

Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)

- Áttekintés szakasza
- A szabályzatok áttekintésének ténye nem dokumentált.
- Minőségvizsgálót nem vontak be a vizsgálatba, pedig a szabályzatuk szerint is indokolt lett volna.
- Az ügyféllel történt záró megbeszélés ténye nem dokumentált (még minősített vélemény kiadásakor sem!)
- Általában az alkalmazott szoftver által javasolt kérdőíveket kitöltik, de ezek nem tényleges áttekintést jelentenek. A kérdésekre adott IGEN vagy NEM válaszok nem biztos, hogy elegendőek, azok indoklása is szükséges lenne.

Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)

- A könyvvizsgálók nem figyelmeztetik ügyfeleiket arra, hogy a **közérdeklődésűnek kitett társaságok (konszolidált) beszámolójukat az IFRS-k szerint kellene, hogy elkészítsék.** Könyvvizsgálatukat sem ezek szerint végzik el, emiatt jelentésük sem lehet a **STD. előírásainak megfelelő.**

Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)

- Különösen egyedül dolgozó könyvvizsgálóknál hiányzik IFRS-ekre vonatkozó szaktudásuk, és IFRS szakértőt sem vesznek igénybe. Megfelelő szaktudás hiányában nem azonosítják, hogy
- A) Hiányzik az IFRS szerinti számviteli politika,
- B) Mások a mérleg és eredménykimutatás csoportosításai.
- C) Nem a standardok szerint készülnek a kiegészítő mellékletek, tőke-változás kimutatások, üzleti jelentések.

Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT)

- Jelentéskészítés
- Évről-évre kevesebb formai hiba.
- A tartalmi problémák száma egyre több.
- 2011. január 1-től a könyvvizsgálói jelentésre vonatkozó Standardok változtak! (jelentésminták)

Egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek hiányosságai a pénz- és tőkepiaci társaságok könyvvizsgálatainál (FOLYT.)

- **2012. január 1-től bővül a közérdeklődésnek kitett társaságok köre.**
- **A közérdeklődésnek kitett társaságok ellenőrzését a független inspektorok megfelelő minősítéssel rendelkező ellenőr bevonásával végzik.**
- **A független ellenőr kérdőíve eltér a Bizottság által kidolgozottól (cégszintű és egyedi is).**
- **ÚJ! IFRS minősítésű könyvvizsgáló.**

Egyéb információk

- A KKB továbbra is támogatja, hogy a gyakorított ellenőrzés alá vont hitelintézetek és biztosítók könyvvizsgálóinak ellenőrzésére is a 90%-os megfeleléségi szint vonatkozzon.
- MER rendszer és egyedi megbízások végeredményei között jelenleg nincs közvetlen összefüggés.
- PSZÁF észrevételei, elvárásai a külön jelentéssel kapcsolatban.

A független ellenőr

2011. évi ellenőrzések során.

Fogalma:

a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatának minőségellenőrzését végző ellenőr.

Kiválasztásának szabályai:

- pályázat útján,
- a Bizottság kiírása és elbírálása alapján,
- a KKB egyetértésével

Koordináló független ellenőr

- munkaviszonyban áll a Kamarával,
- felügyeli a vonatkozó kamarai nyilvántartások vezetését,
- elvégzi az érintett könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek monitoringját,
- előkészíti a vonatkozó módszertani anyagokat, szabályzatokat és a közérdeklődésükre vonatkozó éves minőségellenőrzési tervet,
- koordinálja a többi független ellenőr munkáját.

A független ellenőrzés

- Több könyvvizsgálót foglalkoztató cégnél az ellenőrzést több független ellenőr és szakértő is végezheti.
- vezető független ellenőr.
- A Bizottság a közérdeklődésűnek kitett társaságok ellenőrzése esetében a KKB egyetértésével hozza meg határozatait.
- A Bizottság a bizonyítékokat és körülményeket mérlegelve a zárójelentésben foglaltaktól eltérően is értékelhet.

Szabályzat változása-szankciók

- Kikerült a Szabályzatból a nem megfelelt minősítéssel záruló minőségellenőrzéshez kapcsolódó szankciók közül az utóellenőrzés.
- Ha a könyvvizsgáló tevékenységét a minőségellenőrzést lezáró jogerős határozat figyelmen kívül hagyásával végezte, a Bizottság elnöke *köteles* fegyelmi eljárást kezdeményezni.

Kérdőívek változása 2011. évben

- általános és bővített kérdőívek: 2011.január 1-től kötelezően alkalmazandó új standard hivatkozásai
- konszolidált IFRS beszámoló könyvvizsgálatának minőségellenőrzése
- könyvvizsgálati bizonyítékok összegyűjtése: **1 vizsgálati terület** kiválasztása a 2 helyett